

Sivistysvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi perusopetuslain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi perusopetuslain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 114/2024 vp): Asia on saapunut sivistysvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Eduskunta-aloite

Esityksen yhteydessä valiokunta on käsitellyt seuraavan aloitteen:

- Toimenpideoite TPA 10/2023 vp Jaana Strandman ps, Toimenpideoite perusopetuksen oppimisen ja koulunkäynnin tuen muotojen muutoksista perusopetuslakiin

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- ylijohtaja Eeva-Riitta Pirhonen, opetus- ja kulttuuriministeriö
- hallitusneuvos Marja Penttilä, opetus- ja kulttuuriministeriö
- opetusneuvos Erja Vitikka, opetus- ja kulttuuriministeriö
- erityisasiantuntija Merja Mannerkoski, opetus- ja kulttuuriministeriö
- johtaja Jarkko Niiranen, Opetushallitus
- opetusneuvos Riia Palmqvist, Opetushallitus
- opetusneuvos Jukka Vetoniemi, Opetushallitus
- johtava rehtori Anne Vierelä, Oppimis- ja ohjauskeskus Valteri
- perusopetusjohtaja Outi Salo, Helsingin kaupunki
- opetus- ja nuorisopäällikkö Minna Rovio, Imatran kaupunki
- puheenjohtaja Mika Penttilä, Kuntaliiton sivistystoimialajohdon verkosto
- perusopetus- ja nuorisajohtaja Marjut Nurmivuori, Oulun kaupunki
- juristi Minna Antila, Suomen Kuntaliitto
- erityisasiantuntija Mari Sjöström, Suomen Kuntaliitto
- juristi Taina Kølhi, Näkövammaisten liitto ry
- erityisasiantuntija Sari Jokinen, Opetusalan Ammattijärjestö OAJ ry
- koulutuspolitiikan johtaja Nina Lahtinen, Opetusalan Ammattijärjestö OAJ ry
- koulutuspolitiikan päällikkö Jaakko Salo, Opetusalan Ammattijärjestö OAJ ry
- juristi Rebecka Holm, SAMS — Samarbetsförbundet kring funktionshinder rf
- hallituksen jäsen, rehtori Jussi Sutinen, Sivistysala ry

Valiokunnan mietintö SiVM 11/2024 vp

- sosiaali- ja terveystieteiden asiantuntija Laura Tuominen-Lozić, Suomen Diabetesliitto ry
- varapuheenjohtaja Miia Immonen, Suomen erityiskasvatuksen liitto ry
- Kuurojen Liitto ry:n erityisasiantuntija Pirkko Selin-Grönlund, Vammaisfoorumi ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Lapsiasiavaltuutetun toimisto
- Kansallinen koulutuksen arviointikeskus
- Kuutoskaupungit (kuusi suurinta kaupunkia)
- Autismiliitto ry
- Erilaisten oppijoiden liitto ry
- Kuurojen Liitto ry
- Suomen Vanhempainliitto ry
- Vammaisjärjestöt
- professori Mari-Pauliina Vainikainen

HALLITUKSEN ESITYS JA EDUSKUNTA-ALOITE

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi oppimisen ja koulunkäynnin tukea koskevat säännökset perusopetuslaissa ja muissa siihen liittyvissä laeissa.

Esityksen tavoitteena on selkiyttää, täsmentää ja yhtenäistää oppilaan saaman tuen muotoja siten, että tukitoimet olisivat valtakunnallisesti yhtenäiset ja selkeät sekä varmistaa riittävät resurssit tukitoimien toteuttamiseen.

Esityksen tavoitteena on, että oppilailla olisi yhdenvertaiset mahdollisuudet saada tukea oppimiseensa sekä ryhmän jäsenenä että yksilönä.

Esityksen tavoitteena on vähentää opetushenkilöstön hallinnollista työtä vähentämällä tuen arvioinnissa, päätöksenteossa ja suunnittelussa tarvittavien asiakirjojen määrää.

Esitys liittyy valtion vuoden 2025 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan pääsääntöisesti 1.8.2025.

Toimenpidealoite

Toimenpidealoitteessa TPA 10/2023 vp ehdotetaan, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin perusopetuksen oppimisen ja koulunkäynnin tuen muutosten saattamiseksi perusopetuslakiin.

Valiokunnan mietintö SiVM 11/2024 vp

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Yleistä

Hallituksen esitys liittyy pääministeri Orpon hallitusohjelmaan sisältyvään tavoitteeseen uudistaa perusopetuksen oppimisen tukea koskeva lainsäädäntö vuosien 2023—2025 aikana. Ehdotettujen lainsäädännön muutosten tavoitteena on selkiyttää, täsmentää ja yhtenäistää oppilaan saamia tuen muotoja ja tukitoimia sekä varmistaa riittävät resurssit tukitoimien ja yhdenvertaisen oppimisen tuen saamiseksi. Esityksellä tavoitellaan myös opetushenkilöstön hallinnollisen työn vähentämistä.

Sivistysvaliokunta toteaa, että se on aiemmissa yhteyksissä tuonut esille oppimisen tuen uudistamisen tarpeen (ks. esim. SiVL 4/2024 vp, s. 6—8) ja lisäksi edellyttänyt, että hallitus toteuttaa koko oppimisen tuen järjestelmän kokonaisuudistuksen koko koulutuspolulla varhaiskasvatuksesta korkea-asteelle, jotta jokainen oppimisvaikeuksia tai muita oppimisen haasteita kokeva ja tukea opinnoissaan tarvitseva saa tarvitsemansa tuen jo varhaisessa vaiheessa, ja että oppimisvaikeuksien tuen tarpeen tunnistamisen sekä oikea-aikaisen ja vaikuttavan tuen saavutettavuuden parantamiseksi laaditaan kansallinen toimenpideohjelma (SiVM 19/2021 vp, kannanottoehdotuksen kohta 6).

Nykyisen oppimisen tuen järjestelmän toimimattomuuteen ja oppimisen tuen uudistamisen tarpeeseen on kiinnitetty huomiota myös valiokunnan saamista asiantuntijalausunnoissa. Niissä on tuotu esille, että oppilaita ei ole nykyisellä tukirakenteella pystytty tukemaan riittävästi. Lisäksi saaduissa lausunnoissa on kiinnitetty huomiota muun muassa henkilöstöresurssien riittämättömyyteen ja erilaisten asiakirjojen laadinnan kuormittavuuteen.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella sivistysvaliokunta pitää hallituksen esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa hallituksen esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja muutosehdotuksin. Samalla valiokunta ehdottaa, että esityksen yhteydessä käsitelty toimenpideohjelma hylätään.

Oppilaiden tarpeiden mukainen oppimisen ja koulunkäynnin tuki

Valiokunta kannattaa hallituksen esityksen ehdotusta säätää perusopetuslaissa nykyisten tuen hallinnollisten tasojen sijasta konkreettisista oppimisen ja koulunkäynnin tukitoimista siten, että lähtökohtana ovat oppilaiden tuen tarpeet. Näihin tarpeisiin on ehdotettu vastattavan tukimuodoilla, jotka edistävät oppilaiden oppimista ja tukevat opetukseen osallistumista mahdollisimman hyvin. Uudistuksen tarkoituksena on, että oppilas saa tuen oppimiseensa mahdollisimman aikaisessa vaiheessa ja matalalla kynnyksellä. Riittävästi ja oikea-aikaisesti oppilaita auttavilla palveluilla on arvioitu voitavan vähentää vahvempien tukitoimien tarvetta pitkällä aikavälillä. Oppilaiden tukemisen vahvistaminen perustuu osin myös koulun opetus- ja kasvatushenkilöstön väliseen entistä suunnitelmallisempaan yhteistyöhön (ks. HE s. 77 ja 80).

Uudistuksen tavoitteena on myös selkeyttää tukitoimia koskevaa päätöksentekoa ja vähentää opettajien kirjaamisvelvoitteita. Hallituksen esityksen mukaan tuen asiakirjoja tehdään jatkossa

Valiokunnan mietintö SiVM 11/2024 vp

yksi nykyisen neljän asiakirjan sijasta. On hyvä, että esityksen valmistelussa on kiinnitetty huomiota siihen, että tuen järjestämiseen liittyvien asiakirjojen vähentämisestä huolimatta tuen tarpeiden tunnistaminen ja arviointi sekä tukitoimien suunnittelu voidaan toteuttaa tarkoituksenmukaisesti.

Oppimisen ja koulunkäynnin tukimuodot

Ryhmäkohtaiset tukimuodot. Hallituksen esityksen mukaiset ensisijaiset tukimuodot, joihin kaikilla oppilailta on oikeus, ovat ryhmäkohtaisia. Ehdotetun perusopetuslain 20 b §:n 2 momentin mukaisia ryhmäkohtaisia tukimuotoja ovat

1. yleinen tukiopeetus,
2. opetuskielen tukiopeetus ja
3. erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä.

Tarkoitus on, että ryhmäkohtaisia tukimuotoja annetaan samanaikaisopetuksena oppilaan omassa luokassa tai pienemmässä ryhmässä esimerkiksi jakotunteja hyödyntämällä. Pienemmän ryhmän kokoa ei määritellä valtakunnallisesti, vaan siitä päättää opetuksen järjestäjä lainsäädännön vaatimukset huomioon ottaen. Erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä ryhmäkohtaisena tukimuotona annetaan pienemmälle oppilasryhmälle tai koko luokalle samanaikaisopetuksena luokanopettajan tai aineenopettajan kanssa.

Valiokunnan mielestä esitys lisääntyvistä ryhmäkohtaisista tukitoimista, joilla korvataan yleinen ja tehostettu tuki, on kannatettava uudistus. Asiantuntijalausunnossa on tuotu esille, että yleisen ja tehostetun tuen välinen ero on koettu kouluissa epäselväksi, ja tuen saatavuus ja toteuttamistavat ovat olleet vaihtelevia.

Oppilaiden oikeuksia saada riittävä tuki on ehdotettu vahvistettavaksi opetuksen järjestäjän lakisääteisellä velvollisuudella varata lukuvuosittain ryhmäkohtaisiin tukimuotoihin vähintään 0,122 opetustuntia viikossa koulun oppilasta kohden. Ehdotetulla sääntelyllä varmistetaan vähimmäismäärä tukimuotoja jokaiseen kouluun. Opetuksen järjestäjän toimivalta kohdentaa kyseiset tunnit tukimuotoittain oppilaiden tarpeiden mukaisesti antaa valiokunnan näkemyksen mukaan riittävän jouston tuen mahdollisimman hyvän kohdentumisen turvaamiseksi.

Oppilaskohtaiset tukitoimet. Esityksen mukaan oppilaalle syntyy oikeus oppilaskohtaiseen tukeen siinä vaiheessa, kun edellä todetuilla ryhmäkohtaisilla tukimuodoilla ei pystytä häntä riittävästi tukemaan. Oppilaskohtaiset tukitoimet ovat säännöllisiä ja perustuvat yksilölliseen tuen tarpeeseen. Ehdotetun perusopetuslain 20 c §:n 2 momentin mukaisia oppilaskohtaisia tukitoimia ovat

1. erityisopettajan opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä,
2. erityisopettajan tai erityisluokanopettajan opetus pienryhmässä,
3. erityisluokanopettajan opetus erityisluokassa ja
4. tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä apuvälineet.

Saadun selvityksen mukaan edellä kohdan 1 mukaisilla tukitoimilla on tarkoitus vastata yksittäisiin oppiaineisiin tai oppimisen osa-alueisiin liittyviin tilapäisempiin tai kevyempiin tuen tarpeisiin (kuten lukivaikeus). Sen piiriin kuuluvan oppilaan opetusryhmä on yleisopetuksen luokka, ja

Valiokunnan mietintö SiVM 11/2024 vp

vastuu opetuksesta on luokan- tai aineenopettajalla. Lisäksi kyseisessä tukitoimessa alle puolet yksittäisen oppiaineen tunneista annetaan erityisopettajan opetuksessa pienryhmässä tai muun opetuksen yhteydessä.

Erityisopettajan tai erityisluokanopettajan pienryhmässä antamalla opetuksella (edellä kohdan 2 mukainen tukitoimi) on tarkoitus tukea oppilaita, joilla on laajempia oppimisen ja koulunkäynnin tuen tarpeita, esimerkiksi tarkkaavuuden pulmia, käyttäytymisen haasteita tai oppimisvaikeuksia useammassa oppiaineessa. Näissä tukimuodoissa oppilaan opetusryhmä on yleisopetuksen luokka ja päävastuu opetuksesta on luokan- tai aineenopettajalla. Oppilaan tuen tarpeen mukaisesti yhden tai useamman oppiaineen oppitunneista enemmän kuin puolet opetetaan erityisopettajan tai erityisluokanopettajan pienryhmässä, jossa opetuksesta vastaa erityisopettaja tai erityisluokanopettaja.

Erityisluokanopettajan opetus erityisluokassa (edellä kohdan 3 mukainen tukitoimi) liittyy kaikkein vaativimpiin oppilaan tuen tarpeisiin, joiden taustalla on kokonaisvaltaisemmin oppimiseen ja/tai koulunkäyntiin vaikuttavia laaja-alaisia oppimisvaikeuksia tai merkittäviä muita koulunkäynnin vaikeuksia. Kyseinen opetus annetaan erityisluokassa, ja siitä vastaa erityisluokanopettaja. Mainittuun tukitoimien ryhmään kuuluu myös erityisluokkaopetus, jossa opetuksen tavoitteet on määritelty toiminta-alueittain.

Oppilaan tulkitsemis- ja avustajapalveluja koskevaan sääntelyyn (perusopetuslain 31 §) ehdotetulla sanamuutoksella ei ole tarkoitettu muuttaa sen nykyistä soveltamisalaa (HE s. 88), joten esimerkiksi vammaisella oppilaalla on jatkossakin oikeus saada opetukseen osallistumisen edellyttämät säännöksen mukaiset palvelut ja apuvälineet. Vammaisten oppilaiden oppimisen ja koulunkäynnin tukemisessa on huomattava, että opetuksen järjestäjiä velvoittavat perusopetuslain lisäksi muun muassa yhdenvertaisuuslain (1325/2014) 15 §:n mukaiset velvollisuudet kohtuullisten mukautusten tekemiseksi.

Valiokunnan näkemyksen mukaan oppilaskohtaiset tukitoimet muodostavat kokonaisuuden, joka tarjoaa monipuoliset keinot tukea oppilaita yksilöllisten tarpeiden mukaisesti. Oppilaskohtaisiin tukitoimiin liittyy oppilasryhmäkokoja koskevaa sääntelyä, jota käsitellään jäljempänä.

Tukijärjestelmää koskeva tarkempi ohjaus. Uudistuksen valtakunnallisen yhdenmukaisuuden turvaamisen kannalta on tärkeää, että Opetushallitus antaa 20 b §:n 4 momentin ja 20 c §:n 4 momentin valtuutussäännösten nojalla opetussuunnitelman perusteissa opetuksen järjestäjille selkeät ohjeet ryhmäkohtaisista ja oppilaskohtaisista tukitoimista. Kyseiseen määräykseen on tarpeellista sisällyttää ohjeet muun muassa ryhmäkohtaisen tuen riittävyyden ja oppilaskohtaisten tuen piiriin siirtämisen edellytysten täyttymisen arvioimiseksi.

Viimesijaiset toimet. Hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi myös viimesijaisista toimista (20 h §), jotka koskevat oppilasta, jonka oppimista ja koulunkäyntiä ei pystytä tukemaan riittävästi oppilaskohtaisilla tukitoimilla. Viimesijaisiin toimiin kuuluu oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista poikkeaminen oppilaskohtaista tukea koskevan päätöksen perusteella. Opetussuunnitelman tavoitteista voidaan poiketa oppilaskohtaisesti muodostamalla erilaajuisia tavoitekokonaisuuksia, rajaamalla oppiaineen tavoitteita ja sisältöjä tai vapauttamalla oppilas tilapäisesti oppiaineen opiskelusta. Mainituista toimista on hallituksen esityksessä ehdotettu sää-

Valiokunnan mietintö SiVM 11/2024 vp

dettäväksi nykyistä tarkkarajaisemmin. Sen tarkoituksena on varmistaa opetuksen järjestäjän velvollisuus turvata ensisijaisesti oppilaan oikeus saada tarvitsemansa tukitoimet.

Valiokunta pitää viimesijaisista tukitoimista säätämistä perusteltuna, mutta asiantuntijalausuntoon viitaten kiinnittää huomiota siihen, että ehdotettu 20 h §:n 2 momentti, jossa tavoitteista poikkeaminen on sidottu vuosiluokan tavoitteisiin, muuttaisi merkittävästi nykyistä käytäntöä, joka antaa niin sanotun oman opinto-ohjelman mukaan opiskeleville oppilaille mahdollisuuden opiskella vuosiluokkakokonaisuuksittain. Valiokunta ehdottaa säännöksen muuttamista yksityiskohtaisista perusteluista ilmenevällä tavalla.

Opetusryhmien muodostaminen

Uudistuksella pyritään siihen, että oppimistiloissa opetusjärjestelyt tukevat jokaisen oppilaan oppimista mahdollisimman hyvin ja että työrauhan turvaamiseen oppimistiloissa on nykyistä paremmat edellytykset. Mainittujen tavoitteiden saavuttamismahdollisuuksien parantamiseksi hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi, että tavallisessa opetusryhmässä saa olla enintään viisi erityisopettajan tai erityisluokanopettajan opetusta saavaa oppilasta (20 g §:n 2 momentti). Asiantuntijalausunnoissa on kiinnitetty huomioita mainittua säännöstä koskeviin vaikutusarviointeihin ja säännöksen täsmentämisen tarpeisiin. Yhdessä lausunnossa on esitetty kyseisen säännöksen poistamista.

Opetusryhmäsäännöstä koskevien vaikutusten arviointi. Asiantuntijalausunnossa on todettu, että hallituksen esityksen perusteella tarkkoja laskelmia esityksen vaikutuksista ei ole mahdollista tehdä. Lausunnon mukaan sääntelyn toteuttaminen ehdotetussa muodossa edellyttäisi kuntakohtaisten laskelmien perusteella hallituksen esityksessä todettua 149:ää uutta ryhmää huomattavasti enemmän uusien opetusryhmien perustamista, josta aiheutuisi suuremmat kustannukset kuin esityksessä on arvioitu. Arviointia vaikeuttaa se, että esityksestä jää epäselväksi, ketkä oppilaat luetaan mukaan perusopetuksen tavallisessa luokassa opiskelevien oppilaskohtaista tukea saavien viiden oppilaan enimmäismäärään.

Saadun selvityksen mukaan tavallisen opetusryhmän viiden oppilaan enimmäismäärästä säätämisen vaikutusten arviointi on jouduttu tekemään nykyisten tukimuotojen piirissä olevien oppilaiden määrän perusteella, koska nykyiset ja esityksen mukaiset uudet tukimuodot eivät vastaa toisiaan. Näin ollen käytettävissä ei ole ollut tietoa, joka osoittaisi, minkä verran oppilaita tulee kuulumaan niiden tukimuotojen piiriin, jotka luetaan mukaan mainitun viiden oppilaan enimmäismäärään.

Vaikutusarviointien tekemiseksi mainittuun ryhmään on hallituksen esityksessä laskettu mukaan ne erityisen tuen oppilaat, jotka eivät opiskele kokoaikaisissa pienryhmissä tai erityisryhmissä, sekä ne tehostetun tuen oppilaat, jotka saavat tällä hetkellä osa-aikaista erityisopetusta. Viimeksi mainittuja oppilaita on esityksessä arvioitu olevan noin 76 prosenttia tehostettua tukea saavista oppilaista. Kyseisen arvion perusteella opetusryhmien muodostamista koskevasta uudistuksesta on arvioitu aiheutuvan noin 9 miljoonan euron lisäkustannukset.

Saadun selvityksen mukaan tarvittavien uusien oppilasryhmien määrän arviointi on hallituksen esityksen valmistelun yhteydessä tehty tuottamaan tietoa laskennallisen arvion tekemiseksi siitä,

Valiokunnan mietintö SiVM 11/2024 vp

mitä oppilaskohtaisen tuen piiriin kuuluvan viiden oppilaan enimmäismäärää koskeva säännös aiheuttaa valtakunnallisesti. Arviota ei ole tehty kuntakohtaisilla tiedoilla, eikä tehdystä valtakunnallisesta arviosta voida päätellä esityksen vaikutuksia yksittäisiin kuntiin, koska niiden nykytilanteet ja uudistuksesta aiheutuvat uudet tarpeet ovat erilaiset.

Vaikutusten tarkkaa arvioimista — sekä valtakunnallisesti että kuntakohtaisesti — hankaloittaa myös se, että tukimuotojen muuttamisen vuoksi ei ole täysin selvää, missä määrin oppilaita tullaan siirtämään ryhmäkokosäätelyä koskevaan oppilaskohtaisen tuen piiriin aikaisemmista tehostetun tuen ja erityisen tuen piiristä. Esimerkiksi kaikki nykyisin osa-aikaista erityisopetusta saavat oppilaat eivät jatkossa välttämättä tarvitse oppilaskohtaisia tukitoimia, kun tuen tarpeeseen voidaan vastata ryhmäkohtaisilla tukimuodoilla. Koska esityksestä aiheutuvien uusien opetusryhmien määrää ei voida suoraan päätellä nykytilanteesta, esitetty arvio uusien opetusryhmien tarpeesta on keskimääräinen arvio koko maan tarpeesta.

Opetusryhmäsäännöksen selkeyttäminen. Valiokunta pitää ehdotettua niin sanotun tavallisen perusopetuksen opetusryhmän muodostamista koskevaa 20 g §:n 2 momentin sääntelyä pääosin perusteltuna, mutta toteaa, että ehdotettu säännösmuotoilu on liian väljä ja tulkinnanvarainen, koska siitä ei selkeästi ilmene, mitä oppilaskohtaisia tukitoimia saavia oppilaita viiden oppilaan enimmäismäärän katsotaan kuuluvaksi. Valiokunta ehdottaa säännöksen muuttamista yksityiskohtaisista perusteluista ilmenevällä tavalla ja niissä todetuin perustein.

Valiokunta korostaa, että esitetyn uudistuksen tarkoituksena on vahvistaa opetuksen laatua ja opetusryhmien työrauhaa lisäämällä ryhmäkohtaisia tukimuotoja, pienryhmäopetusta sekä erityisluokkaopetusta. Pienryhmässä annettava opetus sisältyy sekä ryhmäkohtaisiin tukimuotoihin että oppilaskohtaisiin tukitoimiin. Opetusryhmien muodostamista koskeva 20 g §:n 2 momentin säännös ei ole siis ainoa keino tavallisten luokkien työrauhan vahvistamiseen vaan yksi keino muiden joukossa. Pienryhmäopetuksen ja erityisluokkaopetuksen vahvistaminen on tärkeää paitsi niiden piirissä olevien oppilaiden tukemiseksi myös tavallisten luokkien työrauhan turvaamiseksi. Tarkoitus on, että oppilaat jatkossa opiskelevat nykyistä enemmän osa-aikaisissa pienryhmissä ja kokoaikaisissa pienryhmissä sekä erityisluokissa. (*Valiokunnan lausumaehdotus 1*)

Tuen jatkumo

Valiokunnan mielestä oppilaiden tuen jatkuvuuden turvaamiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota siten, että jokaisen oppilaan tuki säilyy katkeamattomana paitsi koulutuksen eri nivelvaiheissa varhaiskasvatuksesta alkaen myös koulunvaihtotilanteissa kunnan sisällä tai opetuksen järjestäjien välillä. Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen Karvin tekemän arvioinnin perusteella tuen jatkumo ei ole toteutunut perusopetuksesta toiselle asteelle siirryttäessä riittävän hyvin.

Valiokunta pitää ymmärrettävänä, että oppimisen tukeminen eri koulutusasteilla ja -muodoissa annettavassa koulutuksessa poikkeaa toisistaan, mutta sivistysvaliokunnan aikaisempaan kannanottoon (SiVM 19/2021 vp) viitaten valiokunta korostaa, että tuen saumaton jatkuvuus myös koulutusasteelta toiselle siirryttäessä tulee turvata jokaiselle lapselle ja nuorelle yksilöllisten tarpeiden mukaisesti. Valiokunta edellyttää, että hallitus selvittää oppimisen tuen jatkumon toimi-

Valiokunnan mietintö SiVM 11/2024 vp

vuuden ja ryhtyy tarvittaviin toimiin lainsäädännön yhtenäistämiseksi. (*Valiokunnan lausumaehdotus 2*)

Lapsen ja nuoren oppimisen tuen sujuva jatkuminen edellyttää myös, että koulutussiirtymissä huolehditaan heidän tuen tarpeitaan koskevien tietojen siirtämisestä lainsäädännön edellyttämällä tavalla. Valiokunta pitää tärkeänä, että opetuksen ja koulutuksen järjestäjille annetaan riittävästi ohjeistusta ja neuvontaa henkilötietojen antamisesta mainituissa tilanteissa.

Ehdotetun tuen uudistuksen rinnalla on tärkeää huolehtia oppilaiden oppimiskyvyn ja hyvinvoinnin tukemisesta laajemminkin. Opiskelijahuoltolain (1287/2913) tarkoituksen mukaisesti tämä edellyttää opetustoimen sekä sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoiden saumatonta yhteistyötä.

Valiokunta toteaa, että oppivelvollisuuslain (1214/2020) 23 §:n 5 momentissa säädetään perusopetuksen järjestäjän tietojen toimittamista koskevasta velvollisuudesta viitaten muun muassa perusopetuslain 17 §:ään. Viimeksi mainittu säännös on hallituksen esityksessä ehdotettu kumottavaksi, joten valiokunta pitää tarpeellisena muuttaa oppivelvollisuuslain 23 §:n 5 momenttia siten, että siinä mainitun 17 §:n sijasta viitataan perusopetuslain 20 f §:ään.

Perusopetuslain soveltaminen esiopetukseen

Asiantuntijalausunnoissa on tuotu esille huoli siitä, että ehdotetut muutokset perusopetuslakiin ovat esiopetuksen näkökulmasta epäselviä. Epäselvyyttä on todettu aiheutuvan muun muassa perusopetuslain ja varhaiskasvatuslain (540/2018) rinnakkaisesta soveltamisesta silloin, kun esiopetusta järjestetään päiväkodissa tai perhepäivähoidossa. Kahta eri lainsäädäntöä sovelletaan saman lapsen kohdalla myös silloin, kun hän osallistuu esiopetuksen lisäksi täydentävään varhaiskasvatukseen. Eri laeissa olevien säännösten erilaisuuden on todettu voivan aiheuttaa haasteita myös oppimisen ja koulunkäynnin tuen jatkuvuuden toteutumisessa, kun lapsi siirtyy esiopetukseen päätyttyä perusopetukseen. (*Valiokunnan lausumaehdotus 2*)

Valiokunta tiedostaa edellä todetut ongelmat ja samaansa selvitykseen viitaten toteaa, että esille nostetuissa haasteissa kyse on esiopetuksen lainsäädännön kokonaisuudesta, jota ei ole mahdollista korjata vain oppimisen tuen sääntelyn uudistamiseen keskittyvän lainsäädännön muuttamisen yhteydessä. Sen sijaan valiokunta asiantuntijalausuntoihin viitaten pitää tarpeellisena muuttaa esitykseen sisältyviä 1, 18 ja 20 b §:ää siten, että niissä otetaan huomioon säännösten esiopetukseen sovellettavuus yksityiskohtaisista perusteluista tarkemmin ilmenevällä tavalla. (*Valiokunnan lausumaehdotus 2*)

Valiokunta pitää hyvänä, että oppimisen tukea koskevan esityksen valmistelussa on mahdollisuuksien mukaan otettu huomioon varhaiskasvatuslain tukitoimia koskeva sääntely (ks. HE esim. s. 5—6, 12—14, 41—43 ja 56). Valiokunta pitää kuitenkin tarpeellisena, että opetus- ja kulttuuriministeriö arvioi, aiheuttaako nyt ehdotettu sääntely muutostarpeita varhaiskasvatuslakiin, jotta lainsäädäntö olisi riittävän yhdenmukainen turvaamaan jokaiselle lapselle riittävän ja saumattomasti jatkuvan oppimisen tuen myös oppimisen polun alun nivelvaiheissa, ja että ministeriö selkeyttämisen tarpeen ilmetessä ryhtyy tarvittaviin lainvalmistelutoimiin mahdollisimman pian. (*Valiokunnan lausumaehdotus 2*)

Valiokunnan mietintö SiVM 11/2024 vp

Konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu

Perusopetuslain 4 a §:ssä säädetään sairaalan toimintayksikön sijaintikunnan velvoitteista, joihin esitetään lisättäväksi sairaalan tai muun erikoissairaanhoidon toimintayksikön sijaintikunnan velvollisuus konsultatiivisen sairaalaopetuspalvelun järjestämiseksi varsinaisen sairaalaopetuksen lisäksi. Konsultatiivista sairaalaopetuspalvelua koskevan säännösehdotuksen tarkoituksena on vakiinnuttaa aiemmin hankemuotoisena toteutettu ja tarpeelliseksi osoittautunut toiminta. Ennaltaehkäisevän, oppilaan omaan kouluun tai esiopetusryhmään annettavan konsultatiivisen palvelun vakiinnuttamisella tavoitellaan myös varsinaisen sairaalaopetuksen tarpeen vähentymistä.

Lainsäädännön lisäksi sairaalaopetuksen järjestämistä ohjataan valtakunnallisesti opetussuunnitelman perusteilla. Valiokunta pitää kyseisiä ohjaamisen tapoja riittävinä ja saatuun selvitykseen viitaten toteaa, että käytäntöjen kehittämisessä on mahdollista hyödyntää myös vuosina 2021—2024 toteutettavan konsultatiivisen sairaalaopetuksen kansallisen kehittämishankkeen sekä kansallisen sairaalaopetuksen kehittämisverkoston toimintaa.

Asiantuntijalausunnossa on tuotu esille, että perusopetuslain 4 a §:n mukaisen konsultatiivisen sairaalaopetuksen säätämisen rinnalla on tarpeen muuttaa oppimis- ja ohjauskeskus Valterin antaman ohjauksen ja muun asiantuntijakonsultaation sääntelyä siten, että kyseiset palvelut olisivat kunnille maksuttomia. Valiokunta saadun selvityksen perusteella toteaa, että ehdotetun muutoksen tekeminen tässä yhteydessä ei ole tarkoituksenmukaista. Valterin ja konsultatiivisen sairaalaopetuksen järjestäjien toiminnot poikkeavat toisistaan, ja niitä säännellään eri säännöksillä: Valterin toimintaan sovelletaan perusopetuslain 39 §:ää, kun taas sairaalaopetuksesta säädetään mainitun lain 4 a §:ssä. Valteri on valtion oppilaitos, jonka rahoitus tulee Opetushallituksen toimintamomentilta. Opetushallitukselle kuuluu myös Valterin toiminnan ohjaaminen.

Valiokunta ehdottaa konsultatiivista sairaalaopetusta koskevaan säännökseen eräitä teknisiä ja selventäviä muutoksia jäljempänä yksityiskohtaisista perusteluista ilmenevin perustein.

Uudistuksen voimaantulo

Uudistetun lainsäädännön on tarkoitus tulla voimaan 1.8.2025. Opetussuunnitelman perusteet tullaan päivittämään lainsäädännön muutosten mukaisiksi siten, että niiden mukaiset paikalliset opetussuunnitelmat voidaan ottaa käyttöön 1.8.2025 alkaen.

Asiantuntijalausunnoissa on tuotu esille huoli uudistuksen voimaantulon aikataulun tiukkuudesta ja toivottu erityisesti oppilasryhmäkoon rajausta koskevan sääntelyn voimaantulon siirtämistä vuotta myöhemmäksi. Valiokunta saamansa selvityksen perusteella kannattaa hallituksen esityksen mukaista voimaantulon ajankohtaa. Valiokunta hallituksen esityksessä esitetyn tavoin pitää tuen uudistamista erittäin tärkeänä. Uudistuksen toteuttamiseen varattua rahoitusta tullaan kohdentamaan kunnille valtion vuotta 2025 koskevan talousarvioehdotuksen mukaisesti valtionosuuksina 1.8.2025 alkaen. Rahoitusperusteena ovat esityksestä syntyvät uudet velvoitteet, joihin muun muassa opetusryhmien muodostamista koskeva sääntelyesitys sisältyy.

Valiokunta hallituksen esityksessä esitetyn tavoin pitää perusteltuna antaa oppilaskohtaisten tuen päätösten tarkistamiselle aikaa 31.8.2026 saakka. Oppilaan oikeusturvan kannalta on kuitenkin

Valiokunnan mietintö SiVM 11/2024 vp

tärkeää tehdä oppilaskohtaiset päätökset mahdollisimman pian uudistetun lainsäädännön mukaisesti. Päätösten tarkistaminen on mahdollista aloittaa esimerkiksi niitä oppilaita koskevista päätöksistä, jotka tarvitsevat erityisopettajan tai erityisluokanopettajan opetusta pienryhmässä tai erityisluokassa, mikä vaikuttaa viiden oppilaan enimmäismäärään opetusryhmissä.

Lain voimaantulon ja toimeenpanon aikataulu on saadun selvityksen mukaan otettu huomioon ennakoita Opetushallituksessa, joka on jo käynnistänyt opetussuunnitelman perusteiden saattamisen ehdotettujen säännösten mukaisiksi, jotta ne saadaan annettua heti lainsäädännön hyväksymisen jälkeen alkuvuodesta 2025. Toimeenpanon helpottamiseksi myös opetuksen järjestäjille suunnattu koulutus ja muun tuen antaminen on tarkoitus aloittaa heti alkuvuodesta 2025.

Uudistuksen resursointi, informaatio-ohjaus ja seuranta

Ehdotetun uudistuksen toteuttamiseen on varattu lähes 100 miljoonaa euroa pysyvää rahoitusta. Uudistuksen kustannukset maksetaan osana kuntien peruspalveluiden valtionosuutta yleiskatteellisenä rahoituksena. Koska hallituksen esityksen painopisteenä on vahvistaa varhaista tukea, merkittävä osuus rahoituksesta on tarkoitus kohdistaa oppilaille ensisijaisesti ryhmäkohtaisiin tukimuotoihin. Lisäksi rahoitusta tullaan osoittamaan esityksen mukaisten opetusryhmien muodostamiseen sekä konsultatiivisen sairaalaopetuspalvelun toteuttamiseen. Uudistuksen toimeenpanoa ja henkilöstön osaamista tullaan tukemaan opetus- ja kulttuuriministeriön järjestämällä koulutuksilla, oppimisen tukea koskevan tilastotiedonkeruun kehittämisellä sekä opetus- ja kulttuuriministeriön uudistuksen toteutumista ja toimeenpanoa koskevalla pitkäkestoisella tutkimuksella. Uudistuksen käyttöönoton tuen resursointiin on varauduttu yhteensä 5,5 miljoonan euron rahoituksella.

Valiokunnan näkemyksen mukaan on tärkeää, että uudistuksen toimeenpanon seuranta ja arviointi kattaa paitsi oppimisen tukijärjestelmän toiminnan toteuttamista myös siihen osoitetun rahoituksen kohdentamista ja riittävyyttä koskevan seurannan ja arvioinnin. Siinä tulee huomioida paitsi oppilaiden ja heidän huoltajiensa oikeuksien toteutuminen myös tuen järjestämisen toimivuus opetushenkilöstön ja opetuksen järjestäjien näkökulmista. Seuranta- ja arviointityössä tulee kiinnittää erityistä huomiota opetusryhmäkokoja koskevan sääntelyn toimivuuteen. ***(Valiokunnan lausumaehdotus 3)***

Erityisopettajan erillisiin opintoihin osoitettavalla yhteensä 1,05 miljoonan euron määrärahalla on tarkoitus saada 150 uutta kelpoisuusehdot täyttävää erityisopettajaa vastaamaan nyt käsiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä esitettyihin oppimisen ja koulunkäynnin tuen muutoksista aiheutuviin henkilöstön saatavuuden tarpeisiin. Valiokunta pitää erityisopettajien saatavuuden turvaamiseen tarkoitettua lisärahoitusta erittäin tarpeellisena. On huomattava, että erityisopettajista ja erityisluokanopettajista on ollut pulaa jo pitkän aikaa. Erityisopettajien saatavuuden parantamisessa huomiota tulee kiinnittää siihen, että erityisopettajia on riittävästi kattamaan suomen-, ruotsin-, saamen- ja viittomakielisten oppilaiden tarpeet. Valiokunta edellyttää, että opetus- ja kulttuuriministeriö seuraa erityisopettajien ja erityisluokanopettajien saatavuutta osana lain tavoitteiden toteutumista koskevaa seuranta- ja arviointityötä. ***(Valiokunnan lausumaehdotus 3)***

Valiokunnan mietintö SiVM 11/2024 vp

Ehdotettu uudistus edellyttää muutoksia koulujen toimintakulttuuriin, ja sen onnistumisessa suuri merkitys on sillä, miten hyvin uudistuksen tavoitteet ja käytännöt pystytään toteuttamaan koulujen arjessa. Valiokunta painottaa, että riittävien resurssien ohella henkilöstön koulutus ja arkeen suoraan ohjautuva, uudistusta tukeva sekä opetuksen järjestäjien erilaiset olosuhteet huomioon ottava tukimateriaali ovat avainasemassa uudistuksen onnistumisessa ja edellyttää, että hallitus huolehtii opetustoimen henkilöstön riittävästä perehdyttämisestä uudistuksen toteutumisen turvaamiseksi mahdollisimman hyvin. (*Valiokunnan lausumaehdotus 4*)

Toimenpideoite

Sivistysvaliokunta kannattaa hallituksen esityksen hyväksymistä muutoksin ja ehdottaa toimenpideoitteen hylkäämistä.

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Laki perusopetuslain muuttamisesta

1 §. Soveltamisala. Valiokunta ehdottaa, että pykälään lisätään 20 g ja 20 h §:t siihen jo sisältyvien 18 a ja 20 i §:ien lisäksi ilmaisemaan, että kyseisiä säännöksiä opetusryhmien muodostamisesta ja perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamisesta ei sovelleta esiopetukseen.

4 a §. Erikoissairaanhoidon potilaana olevan oppilaan opetus ja konsultatiivinen sairaalahoito- ja opetuspalvelu. Valiokunta saamansa selvityksen perusteella ehdottaa, että pykälän 2 momenttiin lisätään selventävä lause, josta ilmenee, että säännöstä sovelletaan myös muiden kuin erikoissairaanhoidon potilaana olevien oppilaiden opetukseen. Asia on todettu hallituksen esityksen perusteluissa (s. 73), mutta säännösehdotuksesta se ei käy ilmi.

Valiokunta ehdottaa 2 momenttia tarkistettavaksi siten, että siinä mainittu viittaus erikoissairaanhoidon lakiin muutetaan viittaukseksi terveydenhuoltolakiin. Vastaava terveydenhuollon lainsäädännön muutoksesta johtuva muutos on tehty pykälän 1 momenttiin hallituksen esityksessä.

18 §. Perusopetuksen poikkeava järjestäminen. Asiantuntijalausunnossa on todettu, että säännöksestä ei riittävän selkeästi ilmene, onko sitä tarkoitus soveltaa perusopetuksen oppilaan lisäksi myös esiopetuksen oppilaaseen.

Saamaansa selvitykseen viitaten valiokunta ehdottaa säännöstä täsmennettäväksi siten, että oppiaineen suorittamista koskevaan kohtaan sanan ”oppilaalle” eteen lisätään sana ”perusopetuksen”, ja että terveydentilan huomioon ottamista koskevaan kohtaan lisätään sanat ”esi- ja perusopetuksen oppilaat”. Valiokunta ehdottaa, että myös pykälän otsikon sana ”perusopetuksen” muutetaan sanaksi ”opetuksen”, jotta siitäkin ilmenee, että kyseistä säännöstä sovelletaan perusopetuksen oppilaiden ohella myös esiopetuksen oppilaaseen.

Valiokunnan mietintö SiVM 11/2024 vp

20 b §. Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt ja ryhmäkohtaiset tukimuodot.

Asiantuntijalausunnossa on huomautettu, että pykälän 1 momentti on tulkinnanvarainen. Pykälää on tarkoitus soveltaa sekä esiopetukseen että perusopetukseen, mutta 1 momentissa tukimuotojen rajaaminen koulun perustoimintaan vaikuttaa jättävän esiopetuksen sen soveltamisalan ulkopuolelle. Säännöksen soveltamisalan selkeyttämiseksi valiokunta ehdottaa, että 1 momentista poistetaan sana ”kouluun”, jotta säännöksestä ilmenee sen ulottuminen myös esiopetukseen.

20 g §. Opetusryhmien muodostaminen. Valiokunta pitää yleisperusteluissa todettuun viitaten tärkeänä selkeyttää tavallisten opetusryhmien muodostamista koskevaa säännöstä siten, että siitä ilmenevät täsmällisemmin oppilaat, jotka säännöksen viiden oppilaan enimmäismäärään luetaan mukaan. Valiokunta ehdottaa pykälän muuttamista siten, että sen 2 momenttiin lisätään sanat ”pienryhmässä tai erityisluokassa”. Mainittu lisäys aiheuttaa tarpeen parantaa säännöksen luettavuutta siten, että sanat ”oppilaskohtaisena tukitoimena” siirretään lauseessa aikaisemmaksi.

Saadun selvityksen mukaan mainitun viiden oppilaan joukkoon kuuluvat oppilaat määräytyvät hallituksen esityksessä ehdotetun 20 c §:n mukaisten tukitoimien perusteella siten, että siihen luetaan mukaan ne, jotka kuuluvat mainitun pykälän mukaisista tukitoimista erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antaman opetuksen piiriin pienryhmässä sekä erityisluokanopettajan antamaan opetukseen erityisluokassa.

Esityksessä ja saadussa selvityksessä on arvioitu, että voimassa olevan lain mukaisen tukijärjestelmän näkökulmasta tarkasteltuna kyseiseen viiden oppilaan enimmäismäärään luetaan ne nykyisen erityisen tuen piiriin kuuluvat oppilaat, jotka opiskelevat pienryhmissä tai erityisluokissa. Kyseiseen joukkoon voi sisältyä myös nykyisen tehostetun tuen oppilaita, jotka saavat jatkossa oppilaskohtaisena tukitoimena erityisopettajan tai erityisluokanopettajan opetusta pienryhmässä tai erityisluokassa.

Oppilasryhmien muodostamista koskevan säännöksen toimeenpanossa on tärkeä tunnistaa myös perusopetuslain kokonaisuus, joka sisältää ehdotettujen uusien säännösten rinnalla aikaisemmat säännökset, joita ei nyt esitetä muutettaviksi tai kumottaviksi. Valiokunta toteaa, että erityisluokan oppilaan integrointia yleisopetukseen tarvittavine tukitoimineen tulee arvioida tapauskohtaisesti perusopetuslain 3 a §:ssä säädetty lapsen etu huomioon ottaen. Oppilaalla voi olla esimerkiksi laaja-alaisia oppimisvaikeuksia, keskittymisen, tarkkaavuuden, toiminnanohjauksen, sosiaalisen vuorovaikutuksen tai käyttäytymisen haasteita tai joku muu yleisopetuksen ryhmässä oppimista ja koulunkäyntiä vaikeuttava syy. Opetusryhmien muodostamisessa tulee noudattaa myös muun muassa 30 §:ssä säädettyä velvollisuutta muodostaa ryhmät siten, että opetuksessa voidaan saavuttaa opetussuunnitelmassa asetetut tavoitteet. Kyseisiin tavoitteisiin pääsemistä edistää se, että opettajalla on mahdollisuus huomioida oppilaiden tuen tarpeet. Oppimisen edellytyksiä tukeviin opetusjärjestelyihin kuuluvat riittävän pienet ryhmäkoot ja koulutettujen ja kelpoisten opettajien riittävä määrä. Opetuksen järjestäjällä on lisäksi perusopetuslain 29 §:n mukainen velvollisuus turvata jokaisen oppilaan oikeus turvalliseen oppimisympäristöön.

Valiokunnan mietintö SiVM 11/2024 vp

20 h §. Perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista poikkeaminen.

Asiantuntijalausunnossa on huomautettu, että ehdotettu pykälän 2 momentti muuttaa merkittävästi nykyistä niin sanotun oman opinto-ohjelman mukaan opiskelevien oppilaiden mahdollisuutta edetä opinnoissaan joustavasti. Ehdotetun säännöksen mukaan oppilaan tavoitekokonaisuudet muodostetaan vuosiluokan tavoitteista, kun ne nykyisin on voitu muodostaa joustavammin muun muassa vuosiluokkakokonaisuuksittain.

Valiokunta saamaansa selvitykseen viitaten pitää perusteltuna muuttaa 2 momenttia siten, että siitä poistetaan sana ”vuosiluokan” ja muotoillaan säännöksen alkuosa siten, että sen sanamuoto ilmaisee sen, että oppilaalle voidaan muodostaa tavoitekokonaisuuksia opetussuunnitelman tavoitteista. Muutosehdotuksen tarkoituksena on mahdollistaa se, että oppilaalle voidaan laatia vuosiluokkakohdaisia tavoitteita ja sisältöjä laajempia tai suppeampia tavoitekokonaisuuksia oppilaan tarpeiden mukaisesti, kuten hallituksen esityksen perusteluissa (s. 86) on todettu.

46 §. Aikuisten perusopetus. Valiokunta ehdottaa, että pykälän 1 momentista poistetaan siihen epähuomiossa jäänyt viittaus 4 a lukuun.

2. Laki oppivelvollisuuslain muuttamisesta

23 §. Tietojensaanti. Valiokunta ehdottaa, että pykälään tehdään tekninen korjaus siten, että siinä oleva viittaus nyt käsiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä kumottavaksi ehdotettuun perusopetuslain 17 §:ään muutetaan viittaukseksi ehdotettuun 20 f §:ään. Valiokunta ehdottaa lisäksi, että erityinen tuki -termi korvataan 20 f §:n otsikon mukaisesti termillä tukea koskeva päätös.

Johtolause. Edellä 23 §:n kohdalla todettuun viitaten valiokunta ehdottaa vastaavaa muutosta johtolauseeseen.

Voimaantulosäännös. Valiokunta toteaa, että käsiteltävänä olevan lakiehdotuksen voimaantulosäännöksen mukaan opetuksen järjestäjille annetaan aikaa 31.8.2026 saakka saattaa muun muassa oppilaiden erityistä tukea koskevat päätökset ehdotetun uuden lainsäädännön mukaisiksi päätöksiksi. Siirtymäaikana käytännössä oppilaille voi olla joko kumottavan 17 §:n tai uuden 20 f §:n mukaisia päätöksiä riippuen siitä, miten opetuksen järjestäjät ovat ehtineet muuttaa päätökset uutta lainsäädäntöä vastaaviksi. Tämän vuoksi valiokunta ehdottaa, että lakiin lisätään uusi siirtymäsäännös, joka mahdollistaa sen, että pykälän tietojen toimittamista koskeva vaatimus koskee siirtymäaikana molempia edellä mainittuja oppilaille annettuja päätöksiä.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Sivistysvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 114/2024 vp sisältyvät 3.—8. lakiehdotuksen.

Valiokunnan mietintö SiVM 11/2024 vp

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 114/2024 vp sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen. (*Valiokunnan muutosehdotukset*)

Eduskunta hylkää toimenpidealoitteen TPA 13/2023 vp.

Eduskunta hyväksyy neljä lausumaa. (*Valiokunnan lausumaehdotukset*)

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Laki

perusopetuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan perusopetuslain (628/1998) 16, 16 a, 17 ja 17 a §, sellaisina kuin ne ovat, 16 ja 17 a § laissa 642/2010 sekä 16 a ja 17 § laeissa 642/2010 ja 1288/2013,

muutetaan 1 §:n 2 momentti, 4 §:n 1 momentti, 4 a §, 9 §:n 2 momentti, 18 §, 26 a §:n 2 momentti, 30 §:n 1 momentti, 31 §:n 1 momentti, 33 §:n 1 momentti, 37 §:n 2 momentti, 39 §, 42 §:n 1 momentin 3 ja 4 kohta, 46 §:n 1 momentti sekä 48 b §:n 1 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 1 §:n 2 momentti, 4 §:n 1 momentti, 9 §:n 2 momentti, 26 a §:n 2 momentti ja 33 §:n 1 momentti laissa 1216/2020, 4 a § laissa 1267/2013, 18 § osaksi laissa 477/2003, 30 §:n 1 momentti, 39 § ja 48 b §:n 1 momentti laissa 642/2010, 31 §:n 1 momentti laissa 477/2003, 42 §:n 1 momentin 3 kohta laissa 163/2022 ja 4 kohta laissa 959/2015 sekä 46 §:n 1 momentti laissa 716/2022, ja

lisätään lakiin uusi 18 a § ja 4 a luku, 40 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 642/2010, 1288/2013, 272/2015 ja 686/2021, uusi 3 momentti, jolloin nykyinen 3—5-momentti siirtyvät 4—6-momentiksi, ja 42 §:n 1 momenttiin siitä lailla 1216/2020 kumotun 5 kohdan tilalle uusi 5 kohta seuraavasti:

1 §

Soveltamisala

Lisäksi laissa säädetään pääsääntöisesti oppivelvollisuuden alkamista edeltävänä vuonna annettavasta esiopetuksesta, maahanmuuttajille järjestettävästä perusopetukseen valmistavasta opetuksesta sekä aamu- ja iltapäivätoiminnasta. Jos tämän lain mukaista esiopetusta järjestetään varhaiskasvatuslain (540/2018) 1 §:n 2 momentin 1 tai 2 kohdassa tarkoitettussa päiväkodissa tai per-

Valiokunnan mietintö SiVM 11/2024 vp

hepäiväkodissa, esiopetukseen sovelletaan lisäksi, jollei tässä laissa tai sen nojalla asetuksella toisin säädetä, mitä varhaiskasvatuslaissa tai sen nojalla asetuksella säädetään. Tämän lain 18 a, 20 g, 20 h ja 20 i §:ää ei sovelleta esiopetukseen.

4 §

Velvollisuus järjestää perusopetusta ja esiopetusta

Kunta on velvollinen järjestämään sen alueella asuville 26 §:n 1 momentissa tarkoitetuille oppivelvollisuusikäisille perusopetusta sekä oppivelvollisuuden alkamista edeltävänä vuonna esiopetusta. Lisäksi kunta on velvollinen järjestämään esiopetusta oppivelvollisuuslain 2 §:n 3 momentissa tarkoitetun varhennetun oppivelvollisuuden piirissä oleville lapsille ja niille lapsille, jotka tämän lain 27 §:n nojalla aloittavat perusopetuksen vuotta säädettyä myöhemmin sekä perusopetusta lapsille, joiden perusopetus on päätetty aloittaa tämän lain 27 §:n nojalla vuotta säädettyä aikaisemmin. Kunnan velvollisuus järjestää perusopetusta lakkaa oppilaan päättäessä perusopetuksen suorittamisen siten kuin 26 §:n 1 momentissa säädetään. Kunta voi järjestää tässä laissa tarkoitetut palvelut itse tai yhdessä muiden kuntien kanssa taikka hankkia ne 7 tai 8 §:ssä tarkoitetulta perusopetuksen järjestäjältä. Kunta voi hankkia esiopetuspalvelut myös muulta julkiselta tai yksityiseltä palvelujen tuottajalta. Kunta vastaa siitä, että sen hankkimat palvelut järjestetään tämän lain mukaisesti.

4 a §

Erikoissairaanhoidon potilaana olevan oppilaan opetus ja konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu

Erikoissairaanhoidossa olevan oppilaan opetus järjestetään ensisijaisesti oppilaan omassa 6 tai 28 §:ssä tarkoitetussa koulussa tai esiopetuksen järjestämipaikassa, johon oppilas on otettu. Sairaalan toimintayksikön sijaintikunta on kuitenkin velvollinen järjestämään sairaalassa potilaana olevalle oppilaalle opetusta siinä määrin kuin se hänen terveytensä huomioon ottaen on mahdollista. Hoidosta vastaavan sairaalan toimintayksikön sijaintikunta on velvollinen järjestämään myös muulle kuin sairaalassa erikoissairaanhoidossa potilaana olevalle oppilaalle opetusta ja tukea siinä määrin kuin se hänen terveytensä, pedagogiset erityistarpeensa ja erikoissairaanhoidon hoidolliset ja kuntoutukselliset toimenpiteet huomioon ottaen on perusteltua, jos opetuksen järjestäminen muutoin ei ole tämän tai muun lain mukaisista tukitoimista huolimatta oppilaan edun mukaista. Myös kunnat, joissa sijaitsee terveydenhuoltolaissa (1326/2010) tarkoitettu erikoissairaanhoidon muu toimintayksikkö, voivat järjestää opetusta erikoissairaanhoidossa olevalle oppilaalle.

Sairaalan tai muun erikoissairaanhoidon toimintayksikön sijaintikunnan on lisäksi järjestettävä konsultatiivista sairaalaopetuspalvelua oppilaan omassa 6 tai 28 §:ssä tarkoitetussa koulussa tai esiopetuksen järjestämipaikassa. Palvelua on järjestettävä sellaisissa tilanteissa, joissa tarvitaan vaativaa monialaista osaamista ennaltaehkäisevien tai korjaavien toimenpiteiden suunnitteluun tai toteuttamiseksi myös muiden kuin erikoissairaanhoidon potilaana olevien oppilai-

Valiokunnan mietintö SiVM 11/2024 vp

den opetukseen. Myös kunnat, joissa sijaitsee **terveydenhuoltolaissa** tarkoitettu erikoissairaanhoidon muu toimintayksikkö, voivat järjestää konsultatiivista sairaalaopetuspalvelua.

Oppilaan opetuksen järjestäjän tulee hoidosta vastaavan sairaalan tai muun erikoissairaanhoidon toimintayksikön sijaintikunnan kanssa moniammatillisessa yhteistyössä sopia konsultatiivisesta sairaalaopetuspalvelusta ja järjestää siirtymisen kannalta välttämätön tuki opetuksen järjestämiseksi oppilaan siirtyessä 1 momentissa tarkoitettuun opetukseen ja takaisin. Mikäli oppilaan opetuksen järjestäjä on muu kuin oppilaan hoidon aikainen kotikunta tai kotikunnattoman oppilaan asuinkunta, myös oppilaan kotikuntaa tai asuinkuntaa tulee kuulla. Oppilaan tulee voida 1 momentissa säädettyjen velvollisuuksien lakattua palata siihen opetukseen, johon oppilas osallistui ennen siirtymistään 1 momentissa säädettyyn opetukseen.

Hoidosta vastaavan sairaalan tai muun erikoissairaanhoidon toimintayksikön sijaintikunta ja oppilaan opetuksen järjestäjä sekä oppilaan kotikuntalain mukainen kotikunta taikka kotikunnattoman oppilaan asuinkunta sopivat yhdessä tässä pykälässä tarkoitettun opetuksen järjestämisestä oppilaalle kuultuaan ensin oppilasta, tämän huoltajia tai muuta laillista edustajaa, oppilaan opetuksen järjestäjää sekä oppilaan oppilashuollosta vastaavia henkilöitä. Mikäli sopimukseen ei päästä, päätöksen tekee hoidosta vastaavan sairaalan tai muun erikoissairaanhoidon toimintayksikön sijaintikunta.

Erikoissairaanhoidossa oleva oppilas on oikeutettu 32 §:n 1 momentin mukaiseen ilmaiseen kuljetukseen tai riittävään avustukseen osallistuessaan tämän pykälän mukaiseen opetukseen.

9 §

Opetuksen laajuus

Esiopetus kestää yhden vuoden. Esiopetus voi oppivelvollisuuslain 2 §:n 3 momentissa tarkoitettua varhennettua oppivelvollisuuden piirissä oleville oppilaille sekä asianomaisen ministeriön luvalla jäljempänä 10 §:n 4 momentissa tarkoitettussa vieraskielisessä opetuksessa kestää kaksi vuotta.

18 §

Opetuksen poikkeava järjestäminen

Oppilaan opetus voidaan järjestää osittain toisin kuin tässä laissa säädetään, mikäli oppiaineen oppimäärän suorittaminen olisi **perusopetuksen** oppilaalle aikaisemmat opinnot tai **esi- ja perusopetuksen oppilaan** terveydentila huomioon ottaen kohtuutonta. Oppilas voi jättää suorittamatta perusopetuksen oppiaineen oppimäärän tai vuosiluokan oppimäärän, mikäli oppilas on osoittanut, että hänellä on joltakin osin ennestään oppimäärää vastaavat tiedot ja taidot.

Opetuksen järjestäjä tekee päätöksen opetuksen järjestämisestä osittain toisin kuin tässä laissa säädetään tai oppimäärän suorittamatta jättämisestä huoltajan hakemuksesta.

Valiokunnan mietintö SiVM 11/2024 vp

18 a §

Opiskelun poikkeava järjestäminen aikuisten perusopetuksessa

Aikuisten perusopetuksessa opiskelu voidaan järjestää toisin kuin tässä laissa säädetään, jos:

- 1) perusopetuksen oppimäärän suorittaminen olisi opiskelijalle olosuhteet ja aikaisemmat opinnot huomioon ottaen joltakin osin kohtuutonta; tai
- 2) se on perusteltua opiskelijan sairauteen, vammaan tai muuhun terveydentilaan liittyvistä syistä.

Opiskelija voi tehdä opetuksen järjestäjälle hakemuksen poikkeavista opetusjärjestelyistä 1 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa. Alle 18-vuotiaan opiskelijan osalta hakemuksen voi tehdä huoltaja tai muu laillinen edustaja. Opetuksen järjestäjän on tehtävä päätös poikkeavista opetusjärjestelyistä.

4 a luku

Oppimisen ja koulunkäynnin tuki ja perusopetuksen oppimäärästä poikkeaminen

20 a §

Oppilaan oikeus oppimisen ja koulunkäynnin tukeen

Oppilaalla, jolla on vaikeuksia osallistua opetukseen tai suoriutua opinnoistaan, on oikeus saada oppimisen ja koulunkäynnin tukena 20 b §:n 2 momentissa tarkoitettuja ryhmäkohtaisia tukimuotoja ja 20 c §:n 2 momentissa tarkoitettuja oppilaskohtaisia tukitoimia.

Oppilaalla, jolla on vaikeuksia opetukseen osallistumisessa ja opinnoissaan etenemisessä, on oikeus yleiseen tukiopetukseen sekä erityisopettajan antamaan opetukseen muun opetuksen yhteydessä.

Oppilaalla, jolla ei ole riittävää opetuskielen taitoa perusopetuksen oppimäärän suorittamiseksi, on oikeus opetuskielen tukiopetukseen.

Oppilaalla, jonka opinnot eivät ryhmäkohtaisista tukimuodoista huolimatta etene, tai jolla on ryhmäkohtaisista tukimuodoista huolimatta vaikeuksia osallistua opetukseen, on oikeus oppilaskohtaisiin tukitoimiin.

Jos oppilas ei oppilaskohtaisista tukitoimista huolimatta kykene suoriutumaan opinnoistaan, voidaan perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista poiketa 20 h §:n nojalla. Oppimäärästä tai tavoitteista poikkeaminen on viimesijainen toimi, jota ennen oppilaan tulee saada ryhmäkohtaisia tukimuotoja ja oppilaskohtaisia tukitoimia.

20 b §

Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt ja ryhmäkohtaiset tukimuodot

Opetuksen järjestäjän on varmistettava oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt esi- ja perusopetuksessa sekä järjestettävä ryhmäkohtaisia tukimuotoja osana ~~koulun~~ perustoimintaa. Ryhmäkohtaisia tukimuotoja on annettava suunnitelmallisesti oppimisen edellytyksiä tukevien

Valiokunnan mietintö SiVM 11/2024 vp

opetusjärjestelyiden lisänä. Ryhmäkohtaisten tukimuotojen toteuttamisessa tulee tehdä opettajien välistä yhteistyötä.

Ryhmäkohtaisia tukimuotoja ovat opettajan antama yleinen tukiopetus ja opetuskielen tukiopetus sekä erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä.

Opetuksen järjestäjän on varattava lukuvuosittain opetussuunnitelmaan perustuvassa suunnitelmassa yhteensä vähintään 0,122 opetustuntia koulun oppilasta kohden viikossa yleiseen tukiopetukseen, erityisopettajan antamaan opetukseen muun opetuksen yhteydessä ja opetuskielen tukiopetukseen.

Opetushallitus määrää opetussuunnitelman perusteissa tarkemmin oppimisen edellytyksiä tukevista opetusjärjestelyistä sekä ryhmäkohtaisista tukimuodoista.

20 c §

Oppilaskohtaiset tukitoimet ja niiden järjestäminen

Oppilaalla on oikeus saada oppilaskohtaisia tukitoimia viipymättä, jos 20 b §:n 2 momentissa tarkoitetut ryhmäkohtaiset tukimuodot ovat riittämättömiä. Oppilaskohtaisia tukitoimia annetaan yksilöllisiin tarpeisiin perustuen ja säännöllisesti. Oppilaskohtaisten tukitoimien toteuttamisessa tulee tehdä opettajien välistä yhteistyötä.

Oppilaskohtaisia tukitoimia ovat oppilaskohtainen erityisopettajan opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä, erityisopettajan tai erityisluokanopettajan opetus pienryhmässä, erityisluokanopettajan opetus erityisluokassa ja 31 §:n 1 momentin nojalla oppilaalle annettavat oppilaskohtaiset tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä apuvälineet.

Oppilaskohtaiset tukitoimet järjestetään 20 d §:ssä tarkoitetun arvion ja 20 f §:ssä tarkoitetun päätöksen perusteella oppilaan etu huomioon ottaen ensisijaisesti oppilaan omassa 6 tai 28 §:ssä tarkoitetussa koulussa tai esiopetuksen järjestämispaikassa.

Opetushallitus määrää opetussuunnitelman perusteissa tarkemmin oppilaskohtaisista tukitoimista.

20 d §

Oppilaskohtaisen tuen tarpeen arviointi

Oppilaskohtaisen tuen tarpeen arvioinnissa on selvitettävä ja kuvattava 20 c §:ssä tarkoitettu oppilaan tuen tarve, opintojen etenemisen tilanne, aiemmat tukimuodot ja oppilaan edun mukaiset oppilasta parhaiten tukevat tukitoimet.

Osana tuen tarpeen arviointia on selvitettävä myös tukitoimien lisäksi mahdollinen tarve 20 h §:ssä tarkoitetusta oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamiselle. Lisäksi oppilaskohtaisten tuen tarpeen arviointi on tehtävä, jos järjestetään 20 i §:ssä tarkoitettua opetusta oppilaalle, jolla on vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite.

Oppilaalle annettavan tuen tarpeen arvioinnin tekevät oppilaan opettajat. Tarvittaessa ja pyydettyäessä tuen tarpeen arviointiin osallistuvat opettajien lisäksi opiskeluhoitopalvelujen ammattilaiset tai muut asiantuntijat.

Oppilaan omat mielipiteet on selvitettävä ja otettava huomioon hänen ikänsä ja kehityksensä edellyttämällä tavalla. Oppilaan huoltajille tai muulle lailliselle edustajalle on annettava mahdollisuus osallistua oppilaan tuen tarpeen arviointiin.

Valiokunnan mietintö SiVM 11/2024 vp

Opetushallitus määrää opetussuunnitelman perusteissa tarkemmin tuen tarpeen arvioinnista.

20 e §

Oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskeva suunnitelma

Oppilaskohtaisen tuen tarpeen arviointiin perustuen on laadittava tuen toteuttamista koskeva suunnitelma. Suunnitelman laativat oppilaan opettajat. Suunnitelma on laadittava yhteistyössä oppilaan ja huoltajan tai tarvittaessa oppilaan muun laillisen edustajan kanssa.

Suunnitelmasta on käytävä ilmi oppilaskohtaisen tuen tarpeen arviointiin perustuvien tukitoimien toteuttaminen ja seuranta. Jos perusopetuksen oppimäärästä tai tavoitteista poiketaan 20 h §:n mukaisesti tai jos opetus järjestetään 20 i §:n mukaisesti, suunnitelmasta on käytävä ilmi oppilaskohtaiset tavoitteet ja sisällöt, opinnoissa eteneminen sekä oppilaan arvioinnin periaatteet.

Suunnitelman toteutumista ja tukitoimien riittävyttä on arvioitava tarvittaessa, kuitenkin vähintään kerran lukuvuodessa, oppilaan tuen tarpeiden mukaiseksi. Tätä useammin se on tarkistettava, jos oppilaan tarpeet sitä edellyttävät.

Opetushallitus määrää tarkemmin opetussuunnitelman perusteissa oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskevan suunnitelman sisällöstä.

20 f §

Tukea koskeva päätös

Opetuksen järjestäjän on tehtävä kirjallinen päätös 20 c §:ssä säädetystä oppilaskohtaisista tukitoimista, 20 h §:ssä säädetystä perusopetuksen oppimäärästä ja opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamisesta sekä 20 i §:ssä säädetystä opetuksen järjestämisestä oppilaille, jolla on vamma, sairaus tai muu toimintakyvyn rajoite. Päätös on tehtävä 20 d §:ssä säädetyn arvioinnin mukaisesti ilman aiheutonta viivytystä.

Jos muu opetuksen järjestäjä kuin kunta ei järjestä oppilaskohtaisia tukitoimia tai 20 i §:ssä tarkoitettua opetusta, päätöksen oppilaskohtaisista tukitoimista tai mainitussa pykälässä tarkoitettua opetuksesta tekee opetuksen järjestäjän esityksestä oppilaan asuinkunta.

Päätös voidaan panna täytäntöön lainvoimaa vailla olevana.

20 g §

Opetusryhmien muodostaminen

Opetusryhmät muodostetaan vuosiluokittain. Jos opetuksen tarkoituksenmukainen järjestäminen sitä edellyttää, eri vuosiluokkien sekä esiopetuksen oppilaita voidaan kuitenkin opettaa samassa opetusryhmässä tai antaa opetusta yhdessä muun koulun tai oppilaitoksen oppilaiden kanssa. Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetusryhmien muodostamisesta päättää opetuksen järjestäjä.

Opetusryhmät muodostetaan siten, että yhden opettajan opettamassa perusopetuksen ryhmässä on enintään viisi oppilasta, jotka saavat oppilaskohtaisena tukitoimena erityisopettajan tai erityisluokanopettajan opetusta pienryhmässä tai erityisluokassa ~~oppilaskohtaisena tukitoimena~~. Viiden oppilaan enimmäismäärä voidaan ylittää tilapäisesti.

Valiokunnan mietintö SiVM 11/2024 vp

Erityisluokanopettajan opetuksessa erityisluokassa saa olla enintään kymmenen oppilasta. Erityisluokan enimmäiskoko voidaan ylittää tilapäisesti.

Erityisluokanopettajan opetuksessa erityisluokassa saa olla enintään kahdeksan 20 i §:n 1 momentissa tarkoitettua opetuksessa olevaa oppilasta tai enintään kuusi mainitun pykälän 2 momentissa tarkoitettua opetuksessa olevaa oppilasta. Jos tässä momentissa tarkoitetuille oppilaille annetaan opetusta samassa ryhmässä tai yhdessä 3 momentissa tarkoitettujen oppilaiden kanssa, määräytyy opetusryhmän enimmäiskoko sen mukaisesti, minkälaista tukea saavia oppilaita ryhmässä on eniten. Jos tässä momentissa tarkoitettua oppilasta opetus annetaan yhdessä muiden kuin tässä tai 3 momentissa tarkoitettujen oppilaiden kanssa, saa opetusryhmässä olla enintään 20 oppilasta.

20 h §

Perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista poikkeaminen

Opetuksen järjestäjä voi päättää 20 f §:n nojalla siitä, että perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista voidaan poiketa, jos oppilas ei kykene ryhmäkohtaisista tukimuodoista ja oppilaskohtaisista tukitoimista huolimatta suoriutumaan hyväksytysti perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman mukaisista tavoitteista. Päätöksen tekeminen edellyttää 20 d §:n mukaista arviointia sekä 20 e §:n mukaista suunnitelmaa.

Oppilaalle voidaan muodostaa opetussuunnitelman tavoitteista erilaajuisia tavoitekokonaisuuksia, joiden suorittaminen hyväksytysti on edellytyksenä opinnoissa etenemiseen kyseisessä oppiaineessa.

Perusopetuksen oppimäärästä ja opetussuunnitelman mukaisista tavoitteista voidaan poiketa rajaamalla oppiaineen oppimäärän tavoitteita ja sisältöjä. Perusopetuksen oppimäärän ja opetussuunnitelman mukaisten tavoitteiden rajaaminen voidaan tehdä vain sellaisen oppilaan kohdalla, joka saa oppilaskohtaisena tukitoimena erityisopettajan tai erityisluokanopettajan opetusta pienryhmässä tai erityisluokanopettajan opetusta erityisluokassa.

Oppilas voidaan tilapäisesti vapauttaa suorittamasta oppiaineen oppimäärää, jos hän ei terveydellisistä syistä kykene oppiainetta opiskelemaan.

Opetushallitus määrää tarkemmin opetussuunnitelman perusteissa oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamisen sisällöstä.

20 i §

Perusopetuksen järjestäminen oppilaalle oppimiskykyyn vaikuttavan vamman, sairauden tai toimintakyvyn rajoitteen perusteella

Jos oppilaalla on ollut oppivelvollisuuslain 2 §:n 3 momentissa tarkoitettu varhennetun oppivelvollisuuden päätös ja oppilaan tuen tarve jatkuu perusopetuksessa oppilaskohtaisten tukitoimien ja perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamisen tarpeena taikka jos oppilaan perusopetuksen aikana ilmenevä, oppimiskykyyn vaikuttava vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite on laadultaan sen kaltainen, että se olisi johtanut oppilaan oppivelvollisuuden varhentamiseen oppilaan ollessa 5- tai 6-vuotias, oppilaan opetus voidaan järjestää tämän luvun mukaisten tukitoimien avulla.

Valiokunnan mietintö SiVM 11/2024 vp

Jos 1 momentin mukaiset toimet ovat riittämättömiä ja oppilas ei oppimiskykyyn vaikuttavan vamman, sairauden tai toimintakyvyn rajoitteen vuoksi kykene opiskelemaan oppiaineita, opetus voidaan järjestää toiminta-alueittain. Opetushallitus määrää opetussuunnitelman perusteissa tarkemmin toiminta-alueista sekä niiden tavoitteista ja sisällöistä.

26 a §

Esiopetukseen osallistuminen

Varhennetun oppivelvollisuuden piirissä olevan lapsen velvollisuudesta osallistua esiopetukseen säädetään oppivelvollisuuslain 3 §:n 2 momentissa. Lisäksi varhennetun oppivelvollisuuden piirissä olevalla lapsella on oikeus saada esiopetusta sinä vuonna, jona lapsi täyttää viisi vuotta.

30 §

Oikeus saada opetusta

Opetukseen osallistuvalla on työpäivinä oikeus saada opetussuunnitelman mukaista opetusta ja oppilaanohjausta.

31 §

Opetuksen maksuttomuus

Opetus ja sen edellyttämät oppikirjat ja muu oppimateriaali sekä työvälineet ja työaineet ovat oppilaalle maksuttomia. Oppilaskohtaisia tukitoimia tarvitsevalla oppilaalla on lisäksi oikeus saada maksutta opetukseen osallistumisen edellyttämät tulkitsemis- ja avustajapalvelut, muut opetuspalvelut, erityiset apuvälineet sekä 39 §:n nojalla järjestettävät palvelut.

33 §

Majoitus

Jos perusopetusta tai oppivelvollisuuslain 2 §:n 3 momentissa tarkoitetun varhennetun oppivelvollisuuden piirissä olevan esiopetusta saavan oppilaan koulumatkaa ei voida järjestää edellä 32 §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla, on oppilaalla oikeus maksuttomaan majoitukseen ja täysihoidon.

Valiokunnan mietintö SiVM 11/2024 vp

37 §

Henkilöstö

Opetuksen järjestäjällä tulee olla opetuksen järjestämismuoto huomioon ottaen riittävä määrä opettajan virkoja tai työsopimussuhteisia opettajia sekä koulunkäyntiavustajia. Lisäksi opetuksen järjestäjällä voi olla tuntiopettajia ja muuta henkilöstöä.

39 §

Erityisopetuksen tukitehtävistä huolehtiminen

Opetus- ja kulttuuriministeriö voi päättää, että opetuksen järjestäjän on huolehdittava 20 c §:ssä tarkoitettujen oppilaskohtaisten tukitoimien yhteydessä annettavasta kuntoutuksesta sekä opetukseen liittyvistä kehittämis-, ohjaus- ja tukitehtävistä.

40 §

Henkilötietojen salassapito ja käsittely

Sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään, 20 d §:ssä tarkoitettua oppilaskohtaisten tuen tarpeen arviointia ja 20 e §:ssä tarkoitettua oppilaskohtaisten tuen toteuttamista koskevat tiedot ovat salassa pidettäviä.

42 §

Oikaisuvaatimus

Tässä laissa tarkoitettuun päätökseen saa vaatia oikaisua aluehallintovirastolta, jollei tässä laissa toisin säädetä, jos päätös koskee:

-
- 3) 20 f §:ssä tarkoitettua päätöstä ja 31 §:n 1 momentissa tarkoitettuja tulkitsemis- ja avustajapalveluja, muita opetuspalveluja ja erityisiä apuvälineitä;
 - 4) 18 §:ssä säädettyä perusopetuksen poikkeavaa järjestämistä;
 - 5) 18 a §:ssä säädettyä opiskelun poikkeavaa järjestämistä;
-

Valiokunnan mietintö SiVM 11/2024 vp

46 §

Aikuisten perusopetus

Tässä pykälässä säädettyyn perusopetukseen voi osallistua sen jälkeen, kun 26 §:n 1 momentissa tarkoitettu perusopetuksen suorittaminen päättyy. Aikuisten perusopetukseen sovelletaan, mitä 2 §:ssä, 3 §:n 1 ja 2 momentissa, 9 §:n 1 momentissa, 10, 12–15, 18 a, 19 ja 20 §:ssä, ~~4 a luvussa~~, 21, 22 ja 29 §:ssä, 30 §:n 1 momentissa sekä 35, 37, 38, 40–42, 42 a–42 d, 43 ja 44 §:ssä säädetään. Opetus, oppikirjat ja muu oppimateriaali, työvälineet ja työaineet ovat opiskelijalle maksuttomia. Opetuksessa, joka on kunnan tai kuntayhtymän päätöksen taikka 7 §:ssä tarkoitettuun lupaan sisältyvän määräyksen perusteella järjestetty sisäoppilaitosmuotoisesti, opiskelijalla on oikeus maksuttomaan asumiseen sekä riittävään päivittäiseen maksuttomaan ruokailuun. Päätoimisissa opinnoissa opiskelijalla on oikeus maksuttomaan ateriaan niinä työpäivinä, joina opetussuunnitelma edellyttää opiskelijan läsnäoloa opetuksen järjestäjän osoittamassa koulutuspaikassa. Opiskelijalle voidaan 36 §:n 1 momentissa säädettyillä perusteilla antaa kirjallinen varoitus tai opiskelija voidaan erottaa enintään yhdeksi vuodeksi. Oppivelvollinen voidaan kuitenkin erottaa oppilaitoksesta enintään kolmeksi kuukaudeksi. Oppivelvollisuuden suorittamisesta määräaikaisen erottamisen aikana säädetään oppivelvollisuuslain 8 §:ssä. Opiskelijalle, joka on täyttänyt 18 vuotta, opetetaan hänen valintansa mukaisesti joko uskontoa tai elämäkatsomustietoa.

48 b §

Järjestäminen ja laajuus

Kunta voi järjestää ja hankkia tämän lain mukaista aamu- ja iltapäivätoimintaa. Jos kunta järjestää tai hankkii tämän lain mukaista aamu- ja iltapäivätoimintaa, tulee sitä tarjota kunnassa toimivien koulujen ensimmäisen ja toisen vuosiluokan oppilaille sekä muiden vuosiluokkien osalta 20 c ja 20 i §:ssä tarkoitetuille oppilaille kunnan päättämässä laajuudessa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Lain 4, 9, 20 i, 26 a ja 33 § tulevat kuitenkin voimaan vasta 1 päivänä elokuuta 2026.

Tämän lain voimaan tullessa voimassa oleva tehostetun tuen oppimissuunnitelma, päätös erityisestä tuesta ja erityisen tuen henkilökohtainen opetuksen järjestämisestä koskeva suunnitelma on saatettava tämän lain 4 a luvun mukaisiksi viimeistään 31 päivänä elokuuta 2026.

Haettaessa muutosta ennen tämän lain voimaantuloa tehtyyn erityisen tuen päätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

2.

Laki

oppivelvollisuuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan oppivelvollisuuslain (1214/2020) 2 §:n 3 momentti, 3 §:n 2 momentti, 23 §:n 5 momentti sekä 24 §:n 1 ja 2 momentti sellaisena kuin niistä on 23 §:n 5 momentti laissa/ seuraavasti:

2 §

Oppivelvollisuuden alkaminen ja päättyminen

Jos lapsi oppimiskykyyn vaikuttavan vamman, sairauden tai toimintakyvyn rajoitteen vuoksi ilmeisesti tarvitsee lisää aikaa esi- ja perusopetukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi, lapsen esiopetuksen alkamista varhennetaan ja hänen oppivelvollisuutensa alkaa vuotta 2 momentissa säädettyä aikaisemmin (*varhennettu oppivelvollisuus*). Varhaiskasvatuksen tai esiopetuksen järjestäjä päättää varhennetusta oppivelvollisuudesta ennen perusopetuksen alkamista. Jos lapsi ei ole varhaiskasvatuksessa tai esiopetuksessa, varhennetusta oppivelvollisuudesta päättää lapsen asuinkunta.

3 §

Oppivelvollisuuden suorittaminen perusopetuksessa

Varhennetun oppivelvollisuuden piirissä olevan on osallistuttava oppivelvollisuuden alkamisvuonna perusopetuslain 26 a §:ssä tarkoitettuun esiopetukseen.

23 § (Uusi)

Tietojensaanti

Perusopetuksen järjestäjän on toimitettava uudelle koulutuksen järjestäjälle perusopetuslain 20 f §:n mukainen perusopetuksen päättyessä voimassa oleva tukea koskeva päätös erityisestä tuesta ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 67 §:n 3 momentissa ja tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annetun lain 22 §:n 1 momentissa ja lukiolain 28 b §:n 2 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa. Päätös on toimitettava myös koulutuksen järjestäjän pyynnöstä.

Valiokunnan mietintö SiVM 11/2024 vp

24 §

Muutoksenhaku

Varhennettua oppivelvollisuutta, 7 §:ssä tarkoitettua oppivelvollisuuden suorittamisen keskeyttämistä tai 15 §:ssä tarkoitettua opiskelupaikan osoittamista koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua aluehallintovirastolta 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Koulutuksen järjestäjä ei saa vaatia oikaisua 15 §:ssä tarkoitettuun päätökseen. Muutoin oikaisuvaatimusmenettelyssä sovelletaan, mitä hallintolaissa säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Edellä tarkoitettu valitus on käsiteltävä kiireellisenä. Aluehallintoviraston opiskelupaikan osoittamista koskevassa asiassa oikaisuvaatimuksen perusteella antama päätös voidaan panna täytäntöön siitä tehdystä valituksesta huolimatta, ellei hallinto-oikeus toisin määrää. Hallinto-oikeuden päätökseen, jolla on ratkaistu varhennettua oppivelvollisuutta tai 7 §:ssä tarkoitettua oppivelvollisuuden suorittamisen keskeyttämistä koskeva valitus, ei saa hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen tämän lain voimaan tuloa tehty päätös pidennetystä oppivelvollisuudesta tulee saattaa 2 §:n 3 momentin mukaiseksi varhennettua oppivelvollisuutta tai perusopetuslain 20 i §:n mukaista opetusta koskevaksi päätökseksi viimeistään 31 päivänä elokuuta 2026.

Ennen tämän lain voimaantuloa tehtyihin päätöksiin pidennetystä oppivelvollisuudesta ja niitä koskevaan opetukseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita perusopetuslain säännöksiä.

Mitä tämän lain 23 §:n 5 momentissa säädetään, sovelletaan kuitenkin vasta 31 päivästä elokuuta 2026 alkaen. Lain voimaantulon jälkeen ennen 31 päivää elokuuta 2026 voidaan soveltaa vanhaa tai muutettua 23 §:n 5 momenttia sen mukaan onko päätös tehty kumotun perusopetuslain 17 §:n tai uuden perusopetuslain 20 f §:n nojalla.

3.

Laki

opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) 2 §:n 2 momentin 3 a ja 4 kohta, 5 §:n 1 momentin 3 kohta, 29 §:n 1 ja 2 momentti sekä 50 §:n 3 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 2 §:n 2 momentin 3 a kohta laissa 1486/2016 ja 4 kohta laissa 1220/2020, 5 §:n 1 momentin 3 kohta laissa 1114/2021, 29 §:n 1 momentti laeissa 1114/2021 ja 1126/2022 sekä 2 momentti laissa 1128/2022 ja 50 §:n 3 momentti laissa 1049/2023, seuraavasti:

2 §

Soveltaminen eräissä tapauksissa

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, tässä laissa säädetään rahoituksesta:

3 a) niiden perusopetuslain 26 a §:ssä tarkoitetun varhennetun oppivelvollisuuden piirissä olevien oppilaiden esiopetukseen, jotka täyttävät viisi vuotta esiopetuksen alkamisvuonna;

4) oppivelvollisuuslain 2 §:n 3 momentissa tarkoitettujen varhennetun oppivelvollisuuden piirissä olevien, kuusi vuotta esiopetuksen alkamisvuonna täyttävien oppilaiden esiopetuksesta sekä perusopetuslain 20 i §:n 1 tai 2 momentin mukaisesta opetuksesta aiheutuviin lisäkustannuksiin;

5 §

Rahoituksen laskentaperuste

Rahoitus käyttökustannuksiin määräytyy laskennallisten perusteiden mukaisesti. Rahoitus määräytyy:

3) perusopetuksen järjestäjän järjestämässä tutkintokoulutukseen valmentavassa koulutuksessa, perusopetuslain 26 a §:ssä tarkoitetun varhennetun oppivelvollisuuden piirissä olevien viisivuotiaiden oppilaiden esiopetuksessa, ulkomailla järjestettävässä opetuksessa, oppivelvollisuuslain 2 §:n 3 momentissa tarkoitettuun varhennettuun oppivelvollisuuteen perustuvassa kuusivuotiaiden oppilaiden esiopetuksessa, perusopetuslain 20 i §:n 1 tai 2 momentin mukaisessa opetuksessa, koulukotiopetuksessa, sisäoppilaitosmuotoisesti järjestetyssä perusopetuksessa, perusopetuslain 7 §:n mukaiseen järjestämislupaan sisältyvän kaksivuotisen esiopetuksen ensimmäisen vuoden esiopetuksessa, joustavassa perusopetuksessa ja yksityisen opetuksen järjestäjän toimin-

Valiokunnan mietintö SiVM 11/2024 vp

nan aloittamisessa oppilasmäärän ja oppilasta kohden määrätyn yksikköhinnan perusteella, perusopetuslain 46 §:ssä tarkoitettussa perusopetuksessa kurssimäärän ja kurssia kohden määrätyn yksikköhinnan perusteella ja perusopetukseen valmistavassa opetuksessa läsnäolokuukausien määrän ja läsnäolokuukautta kohden määrätyn yksikköhinnan perusteella;

29 §

Esi- ja perusopetuksen yksikköhinnat

Edellä 2 §:n 2 momentin 2, 3 a, 3 b, 4, 5 ja 9 kohdassa tarkoitettujen toimintojen sekä perusopetuksen järjestäjän järjestämän tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen yksikköhinnat saadaan, kun valtiovarainministeriön kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 35 §:n mukaisesti päättämän kotikuntakorvauksen perusosasta vähennetään 320,77 euroa ja saatu erotus kerrotaan seuraavilla kertoimilla:

	oppilasta kohden	läsnäolokuukautta kohden	kurssia kohden
Tutkintokoulutukseen valmentava koulutus	1,22		
Oppivelvollisuuslain 2 §:n 3 momentin mukaiset 5- ja 6-vuotiaat varhennetun oppivelvollisuuden oppilaat	2,6		
Perusopetuslain 20 i §:n 1 momentin mukaan opiskelevat 1–9 vuosiluokan oppilaat	2,75		
Perusopetuslain 20 i §:n 2 momentin mukaan opiskelevat 1–9 vuosiluokan oppilaat	4,76		
Sisäoppilaitoslisä	0,46		
Koulukotikorotus	1,86		
Ulkomailla järjestettävä perusopetuslain mukainen opetus	1,23		
Perusopetukseen valmistava opetus		0,186	
Perusopetuslain 46 §:ssä tarkoitettu muu kuin mainitun pykälän 2 momentissa säädetty perusopetus			0,046

Tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen yksikköhinnan lisäksi koulutuksen järjestäjä saa perusopetuslain 20 i §:n 1 momentin mukaista opetusta vastaavan lisärahoituksen niistä oppilaista, jotka ovat olleet mainitun momentin mukaisen opetuksen piirissä perusopetuksen oppimäärää suorittaessaan ja perusopetuksen päättyessä.

Valiokunnan mietintö SiVM 11/2024 vp

50 §

Rahoituksen myöntäminen ja tarkistaminen

Edellä 2 momentissa säädetystä poiketen opetus- ja kulttuuriministeriö tarkistaa perusopetuksen järjestäjien järjestämän tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen rahoituksen sekä siihen liittyvän perusopetuslain 20 i §:n 1 momentin mukaista opetusta vastaavan lisärahoituksen ja sisäoppilaitoslisän varainhoitovuotta edeltäneen vuoden syyskuun 20 päivän ja varainhoitovuoden syyskuun 20 päivän keskimääräisen opiskelijamäärän mukaiseksi varainhoitovuoden loppuun mennessä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 _____.

4.

Laki

kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain (618/2021) 2 §:n 2 momentti, 23 §:n 2 momentin 2 ja 4 kohta, 24 §:n 1 momentin 2 ja 4 kohta, 34 §:n 1 momentti, 35 §:n 2 momentti ja 38 §:n otsikko ja 1 momentti,
sellaisena kuin niistä on 34 §:n 1 momentti laissa 701/2022, seuraavasti:

2 §

Poikkeukset soveltamisalasta

Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa säädetään oppivelvollisuuslain 2 §:n 3 momentissa tarkoitetun varhennettuun oppivelvollisuuteen perustuvan opetuksen, perusopetuslain 20 i §:n nojalla sellaiselle oppilaille, jolla on vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite, järjestettävän opetuksen sekä sisäoppilaitosmuodossa ja koulukodissa järjestettävän opetuksen käyttökustannuksiin ikäluokkaan perustuvan valtionosuuden lisäksi myönnettävästä rahoituksesta.

Valiokunnan mietintö SiVM 11/2024 vp

23 §

Kustannustenjaon tarkistus

Edellä 6—12 §:ssä tarkoitettujen laskennallisten kustannusten perusteena olevat perushinnat tarkistetaan valtakunnallisesti yhtenä kokonaisuutena. Lisäksi tarkistetaan opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 11 ja 29 §:n mukainen:

2) rahoitus perusopetuslain 26 a §:ssä tarkoitettuun varhennetun oppivelvollisuuden piirissä olevien, viisi vuotta esiopetuksen alkamisvuonna täyttävien oppilaiden esiopetukseen;

4) lisärahoitus oppivelvollisuuslain 2 §:n 3 momentissa tarkoitettun varhennetun oppivelvollisuuden piirissä olevien, kuusi vuotta esiopetuksen alkamisvuonna täyttävien oppilaiden esiopetukseen sekä lisärahoitus perusopetuslain 20 i §:ssä tarkoitettun opetuksen järjestämiseen oppilaalle, jolla on vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite;

24 §

Kustannustenjaon tarkistuksessa huomioon otettavat käyttökustannukset

Edellä 23 §:ssä tarkoitettussa kustannustenjaon tarkistuksessa otetaan huomioon kuntien, kuntayhtymien sekä muiden opetuksen järjestäjien 1 §:ssä tarkoitettujen valtionosuuden perusteena olevien valtionosuustehtävien käyttökustannukset sekä opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain perusteella rahoitettavien tehtävien järjestämisestä aiheutuvat käyttökustannukset, jotka aiheutuvat:

2) perusopetuslain 26 a §:ssä tarkoitettusta varhennetun oppivelvollisuuden piirissä olevien, viisi vuotta esiopetuksen alkamisvuonna täyttävien oppilaiden esiopetukseen järjestämisestä;

4) oppivelvollisuuslain 2 §:n 3 momentissa tarkoitettusta varhennetun oppivelvollisuuden piirissä olevien, kuusi vuotta esiopetuksen alkamisvuonna täyttävien oppilaiden esiopetuksen järjestämisestä sekä perusopetuslain 20 i §:ssä tarkoitettun opetuksen järjestämisestä oppilaalle, jolla on vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite;

34 §

Kotikuntakorvauksen maksuvelvollisuus

Jos esiopetusta ja perusopetuslain 26 §:n 1 momentissa tarkoitettua perusopetusta järjestää varainhoitovuotta edeltävää vuotta edeltäneen vuoden joulukuun 15 päivänä muu kuin oppilaan kotikunta, oppilaan kotikunta on velvollinen suorittamaan asianomaiselle kunnalle tai muulle opetuksen järjestäjälle kotikuntakorvauksen siten kuin tämän lain 35—38 §:ssä säädetään. Kunta ei

Valiokunnan mietintö SiVM 11/2024 vp

ole velvollinen suorittamaan kotikuntakorvausta alle 6-vuotiaasta oppivelvollisuuslain 2 §:n 3 momentissa tarkoitettua varhennettua oppivelvollisuutta suorittavasta oppilaasta.

35 §

Kotikuntakorvauksen määräytyminen

Toteutuneet kustannukset määräytyvät 24 §:n mukaisesti vähennettyinä kuitenkin kustannuksilla, jotka aiheutuvat erikoissairaanhoidossa olevan oppilaan tai konsultatiivista sairaalaopetuspalvelua saavan oppilaan perusopetuslain 4 a §:ssä tarkoitettun opetuksen tuesta, oppivelvollisuuslain 2 §:n 3 momentin mukaisesta varhennetun oppivelvollisuuden opetuksesta sekä perusopetuslain 20 i §:n mukaisen opetuksen järjestämisestä oppilaalle, jolla on vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite, siltä osin kuin ne ylittävät toteutuneen kotikuntakorvauksen tason.

38 §

Erikoissairaanhoidossa olevan, konsultatiivista sairaalaopetuspalvelua saavan sekä koulukotiopetuksen tai lastensuojelun vuoksi sijoitetun oppilaan korvaus

Perusopetuslain 4 a §:n 1 momentissa tarkoitettua esi- tai perusopetusta saavan oppilaan kotikuntalaissa tarkoitettu kotikunta tai kotikunnattoman oppilaan asuinkunta oppilaan hoidon aikana, on velvollinen maksamaan oppilaasta sairaalan tai muun erikoissairaanhoidon toimintayksikön sijaintikunnalle korvauksen, joka lasketaan kertomalla opetuksesta opetuspäivää kohden aiheutuva keskimääräinen todellinen vuosikustannus niiden päivien määrällä, jolloin sairaalan tai muun erikoissairaanhoidon toimintayksikön sijaintikunta järjestää oppilaalle opetusta. Perusopetuslain 4 a §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettua tukea saavan oppilaan kotikunta tai kotikunnattoman oppilaan asuinkunta on velvollinen maksamaan tukitoimenpiteistä aiheutuneita kustannuksia vastaavan korvauksen tukea tarjoavan sairaalan tai muun erikoissairaanhoidon toimintayksikön sijaintikunnalle.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Lain 35 §:n 2 momentti sekä 38 §:n otsikko ja 1 momentti tulevat kuitenkin voimaan jo 1 päivänä elokuuta 2025.

Tämän lain 23 §:n 2 momentin 2 ja 4 kohdassa tarkoitettun rahoituksen lisäksi varainhoitovuosille 2027 ja 2028 tehtäviin kustannustenjaon tarkistuksiin sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevien oppilaiden esi- ja perusopetuksen rahoituksesta.

Tämän lain 24 §:n 2 momentin 2 ja 4 kohdassa tarkoitettujen kustannusten lisäksi kustannustenjaon tarkistuksiin sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevien, viisi vuotta esiopetuksen alkamisvuonna täyttävien oppilaiden esiopetukseen järjestämisestä aiheutuneiden käyttökustannusten huomioon ottamisesta siltä osin kuin niitä sisältyy tarkistettaviin kustannuksiin.

Valiokunnan mietintö SiVM 11/2024 vp

Sen lisäksi, mitä tämän lain 35 §:n 2 momentissa säädetään kotikuntakorvauksen määräytymisestä, toteutuneiden kustannusten vähentämiseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä pidennetyn oppivelvollisuuden opetuksesta aiheutuneista kustannuksista siltä osin kuin niitä sisältyy aiheutuneisiin kustannuksiin.

5.

Laki

lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain 13 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain (1128/1996) 13 §:n 1 momentin 3 kohta, sellaisena kuin se on laissa 1243/2020, seuraavasti:

13 §

Osittainen hoitoraha

Suomessa tosiasiallisesti asuvalla lapsen vanhemmalla tai muulla huoltajalla, jonka keskimääräinen viikoittainen työaika on lapsen hoidon vuoksi enintään 30 tuntia, on oikeus saada osittaista hoitorahaa:

3) lapsen perusopetuksen kolmannen lukuvuoden ajalta, jos lapsi kuuluu perusopetuslain (628/1998) 20 i §:ssä tarkoitetun opetuksen piiriin.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

6.

Laki

työsopimuslain 4 luvun 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työsopimuslain (55/2001) 4 luvun 4 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa
1237/2020, seuraavasti:

4 luku

Perhevapaat

4 §

Osittainen hoitovapaa

Työntekijä, joka on ollut saman työnantajan työssä yhteensä vähintään kuusi kuukautta viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana, voi saada lapsensa tai muun hänen taloudessaan vakituisesti asuvan lapsen hoitamiseksi osittaista hoitovapaata siihen saakka, kun perusopetuksessa olevan lapsen toinen lukuvuosi päättyy. Jos lapsi kuuluu oppivelvollisuuslain (1214/2020) 2 §:n 3 momentissa tarkoitetun varhennetun oppivelvollisuuden piiriin tai perusopetuslain (628/1998) 20 i §:ssä tarkoitetun opetuksen piiriin, osittaista hoitovapaata voi kuitenkin saada siihen saakka, kun lapsen kolmas lukuvuosi päättyy. Erityisen hoidon ja huollon tarpeessa olevan vammaisen tai pitkäaikaissairaana lapsen vanhempi voi saada osittaista hoitovapaata siihen saakka, kun lapsi täyttää 18 vuotta. Lapsen molemmat vanhemmat tai huoltajat saavat olla osittaisella hoitovapaalla saman kalenterijakson aikana, mutta eivät yhtäaikaisesti. Työntekijän on tehtävä työnantajalle esitys osittaisesta hoitovapaasta viimeistään kaksi kuukautta ennen vapaan alkamista.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 ____ .

7.

Laki

merityösopimuslain 5 luvun 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan merityösopimuslain (756/2011) 5 luvun 5 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1238/2020, seuraavasti:

5 luku

Perhevapaat

5 §

Osittainen hoitovapaa

Työntekijä, joka on ollut saman työnantajan työssä yhteensä vähintään kuusi kuukautta viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana, voi saada lapsensa tai muun hänen taloudessaan vakituisesti asuvan lapsen hoitamiseksi osittaista hoitovapaata siihen saakka, kun perusopetuksessa olevan lapsen toinen lukuvuosi päättyy. Jos lapsi kuuluu oppivelvollisuuslain (1214/2020) 2 §:n 3 momentissa tarkoitetun varhennetun oppivelvollisuuden piiriin tai perusopetuslain 20 i §:ssä tarkoitetun opetuksen piiriin, osittaista hoitovapaata voi kuitenkin saada siihen saakka, kun lapsen kolmas lukuvuosi päättyy. Erityisen hoidon ja huollon tarpeessa olevan vammaisen tai pitkäaikaissairaana lapsen vanhempi voi saada osittaista hoitovapaata siihen saakka, kun lapsi täyttää 18 vuotta. Lapsen molemmat vanhemmat tai huoltajat saavat olla osittaisella hoitovapaalla saman kalenterijakson aikana, mutta eivät yhtäaikaaisesti. Työntekijän on tehtävä työnantajalle esitys osittaisesta hoitovapaasta viimeistään kaksi kuukautta ennen vapaan alkamista.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 _____.

8.

Laki

tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annetun lain 22 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annetun lain (1215/2020) 22 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 719/2022, seuraavasti:

22 §

Erityisestä tuesta päättäminen

Koulutuksen järjestäjän tulee arvioida opiskelijan erityisen tuen tarve opiskelijan aloittaessa opiskelun ja opintojen aikana tuen tarpeen ilmetessä. Jos oppivelvolliselle on tehty perusopetuslain 20 f §:n mukainen perusopetuksen päättyessä voimassa oleva päätös oppilaskohtaisesta tuesta, koulutuksen järjestäjän on selvitettävä ja arvioitava opiskelijan erityisen tuen tarve perusopetuksen aikana tehdyn oppilaskohtaisen tuen päätöksen pohjalta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 _____.

Valiokunnan lausumaehdotukset

1. *Eduskunta edellyttää, että hallitus kerää tietoa opetusryhmien koosta ja niissä erilaisia oppilaskohtaisia tukitoimia saavien oppilaiden määrästä sekä pienryhmien että erityisluokkien määrän kehityksestä ja kerätyn tiedon perusteella seuraa oppilaiden saaman tuen toteutumista ja sitä, onko lainsäädännöllä päästy niihin tavoitteisiin, jotka sille on asetettu.*
2. *Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää tuen toimivuuden ja jatkumon koulutusasteelta toiselle siirryttäessä sekä oppilaan ollessa kahden eri lainsäädännön tuen piirissä ja ryhtyy tarvittaviin toimiin säädösten yhtenäistämiseksi.*
3. *Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa laajasti lain toimenpanoa ja vaikutuksia, ottaen huomioon oppimisen tuen toteutuminen ja uudistukseen osoitetun rahoituksen kohdentuminen, ja seuraa erityisopettajien ja erityisluokanopettajien saatavuutta lain tavoitteiden saavuttamiseksi sekä antaa lain toimeenpanosta ja sen tavoitteiden toteutumisesta säännöllisesti selvityksiä sivistysvaliokunnalle vuodesta 2027 lähtien.*

Valiokunnan mietintö SiVM 11/2024 vp

4. *Eduskunta edellyttää, että hallitus panostaa opetuksen järjestäjien perusteelliseen perehdytykseen uudistuksen sisältöihin ja siten lain tavoitteiden ja soveltamisen mahdollisimman hyvään toteutumiseen.*

Helsingissä 3.12.2024

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Tuula Haatainen sd
varapuheenjohtaja Ari Koponen ps
jäsen Eeva-Johanna Eloranta sd
jäsen Pia Hiltunen sd
jäsen Inka Hopsu vihr
jäsen Laura Huhtasaari ps (osittain)
jäsen Hanna Kosonen kesk
jäsen Milla Lahdenperä kok
jäsen Pia Lohikoski vas
jäsen Mikko Ollikainen r
jäsen Sara Seppänen ps
jäsen Markku Siponen kesk (osittain)
jäsen Jaana Strandman ps
jäsen Mari-Leena Talvitie kok

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marja Lahtinen